

ГОРИ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ

НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП ДЛС ИСКЪР

2020 год.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВКС 1. РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ. КОНЦЕНТРАЦИИ НА БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ ВКЛ. ЕНДЕМИЧНИ, РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ И ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ВИДОВЕ, С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ	7
ВКС 1.1. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ.....	7
ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ	10
ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ.....	19
ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ. НЕПОКЪТНАТИ ГОРСКИ ЛАНДШАФТИ ГОЛЕМИ ЕКОСИСТЕМИ* НА НИВО ЛАНДШАФТ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ* С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВАТ ЖИЗНЕНИ ПОПУЛАЦИИ НА ПОВЕЧЕТО ЕСТЕСТВЕНО СРЕЩАЩИ СЕ ВИДОВЕ В ЕСТЕСТВЕНИТЕ ИМ МОДЕЛИ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ОБИЛИЕ.	20
ВКС 3. ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ. РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ЕКОСИСТЕМИ ИЛИ РЕФУГИИ.....	21
ВКС 4. ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ. ОСНОВНИ ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО (НЕЗАМЕНИМО) ЗНАЧЕНИЕ В ОПРЕДЕЛЕНИ СИТУАЦИИ ВКЛ., ОПАЗВАНЕ НА ВОДОСБОРИ И КОНТРОЛ НА ЕРОЗИЯТА НА УЯЗВИМИ ПОЧВИ И СКЛОНОВЕ.....	27
ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА.....	27
ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ	27
ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ	29
ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ	30
ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ.....	31
ВКС 5. ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО. МЕСТА И РЕСУРСИ ОТ ФУНДАМЕНТАЛНО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗАДОВОЛЯВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ И КОРЕННОТО НАСЕЛЕНИЕ (ВКЛ. ПОМИНЪК, ЗДРАВЕ, ХРАНА, ВОДА), ИДЕНТИФИЦИРАНИ С ТЯХНО УЧАСТИЕ).....	31
ВКС 6. КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ. МЕСТА, РЕСУРСИ, МЕСТООБИТАНИЯ И ЛАНДШАФТИ ОТ ГЛОБАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО КУЛТУРНО, АРХЕОЛОГИЧНО ИЛИ ИСТОРИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ, И/ИЛИ ОТ КРИТИЧНО (НЕЗАМЕНИМО) ЗНАЧЕНИЕ ЗА ТРАДИЦИОННАТА КУЛТУРА НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ И КОРЕННОТО НАСЕЛЕНИЕ, ИДЕНТИФИЦИРАНИ С ТЯХНО УЧАСТИЕ, ВКЛ. КУЛТУРНО, ЕКОЛОГИЧНО, ИКОНОМИЧЕСКО ИЛИ РЕЛИГИОЗНО/ДУХОВНО ЗНАЧЕНИЕ.	33

Настоящото проучване е извършено в периода август - ноември 2016г., във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на ТП Държавно ловно стопанство (ДЛС) „Искър“ и в изпълнение на Принцип 9 от стандарта за сертификация управлението на гори по системата на FSC. Инвентаризацията и проучванията са направени съгласно указанията на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност (юни 2016), изготвено от WWF - DCP.

В Националното ръководство е дадена дефиниция за ГВКС, включваща в себе си шест различни характеристики на гората или комбинации от тях, които определят нейната консервационна стойност. В общ план Ръководството дава и насоки за управление и стопанисване, които ще запазят или повишат тези консервационни стойности. При разработката на настоящия документ, екипът се е водил изцяло от определенията, праговете и оценките посочени в Националното ръководство. Съответните дефиниции са адаптирани конкретно за земите и горите от горските територии, управлявани от ТП „ДЛС Искър“. Посочените указания за стопанисване и мониторинг са разписани конкретно и съобразно спецификата на горите и начина им на управление на проучваната територия. Разработени са всички консервационни стойности, установени на територията на горското стопанство. Инвентаризацията на ГВКС, свързани с наличието на редки, застрашени и изчезващи видове е продължителен процес излизащ извън рамките на един сезон. Препоръчва се базата данни за разпространението на тези ВКС да бъде постоянно актуализирана от персонала въз основа на периодични техни наблюдения.

Име и местонахождение на държавното ловно стопанство

ТП „ДЛС Искър“ стопанисва 3996,1 ха държавни горски територии.

Ловно стопанство „Искър“ носи името си от язовир „Искър“, с който граничи на запад и югозапад. Разположено е при следните крайни координати: най-крайна източна точка в подотдел: № 47 д; 8527850,27 И и 4575990,74 С; най-крайна западна точка - при подотдел: № 1 а; с координати 851649,99 И и 45833778,91 С; най-северна точка при подотдел: № 2 б; с координати 8516885,85 И и 4587278,92 С; и най-южна точка при подотдел: № 38 н; с координати 8525766,64 И и 4572913,84 С.

Ловното стопанство административно се числи към Югозападно държавно предприятие гр.Благоевград и е на територията на Регионална Дирекция по горите гр. София.

Територията на стопанството включва части от три общини: Столична-район Панчарево, град Ихтиман и град Елин Пелин. Район „язовир Искър“ към община Столична-район Панчарево е обособен с Указ № 187 от 18.05.1960 г. на Президиума на Народното събрание. Община град Ихтиман включва части от землищата на селата: Венковец и Борика, а община град Елин Пелин - част от землището на село Габра.

Горите на ловното стопанство се намират в южната част на Софийска област и граничат на югозапад с държавно горско стопанство „Самоков“; на югоизток и изток с държавно горско стопанство „Ихтиман“; на север с ТП ДГС „Елин Пелин“; на северозапад с ТП ДГС „София“ и на запад и частично на югозапад - с язовир „Искър“.

Територията на стопанството има форма на неправилен многоъгълник с по-дългата си страна в посока северозапад - югоизток с дължина -15 км и с най-голяма ширина изток-запад - 5 км.

В южния край на стопанството е асфалтираното шосе гр. Самоков - гр. Ихтиман, а в посока север-юг е разположено асфалтирано шосе, минаващо през стопанството към с. Габра. Двете шосета са свързани помежду си, а така също и с автомагистрала „Тракия“.

ТП ДЛС „Искър“ се намира на 25 км от гр. Самоков, на 75 км от гр. София и на 15 км от гр. Ихтиман.

Телеграфо-пощенски станции и телефонни постове има във всички намиращи се в близост населени места, върху части от землищата на които е разположено ТП ДЛС „Искър“ - Долни Пасарел; Габра; Венковец и Борика. Добрите съобщителни връзки и наличието на мобилни телефони улесняват твърде много управлението на ловно стопанство „Искър“.

Физико-географска характеристика

а/географско положение

ТП ДЛС „Искър“ заема хълмистата седловина, която свързва най-южните части на Лозенската планина с югозападните склонове на Ихтиманската Средна гора. На запад и югозапад Панчаревския пролом на река Искър отделя Лозенската планина от планините Витоша и Плана, а на изток долината на Габренска река (ляв приток на Лесновска река, от басейна на Искър) - от Вакарелска планина на Ихтиманска Средна гора. На север склоновете на Лозенската планина постепенно потъват в Софийската котловина. На изток и югоизток граница с Вакарелска планина е р. Габра, минаваща през едноименното село в Чукуровската котловина. От там през Горното Габренско езеро, м. Педучел, седловината Смардлю

и по Смардлюв дол границата на Лозенската планина достига водите на яз. Искър. От тук по течението на р. Искър (до яз. Панчарево) е западната граница, отвъд която се издига Плана планина. Лозенската планина има 2 дяла - северен и югозападен. Границата между двата дяла минава по река Ракита. На юг и югозапад от Беларски дол, част от Югозападния дял на Лозенската планина представлява нещо като наклонена към язовир Искър плоскост с няколко едва подаващи се над нея върхове (Суша могила и Агина могила). В този район попадат Държавното ловно стопанство "Искър" и забранената зона около язовир Искър. Хребетите над Беларски дол слизат стъпаловидно, завършвайки с интересни скали по върховете Гарванец, Загазе и Калето. Скалите Гарванец са един от най-интересните туристически обекти в планината.

б/хидроложки условия

Югозападната граница на територията на стопанството е 16 километровата брегова ивица на яз. "Искър", който е главен източник за водоснабдяването на град София, което е достатъчно указание за голямото значение на горите на стопанството за осигуряване на вода за язовира и предпазването му от преждевременно затлачване.

Хидроложката мрежа на стопанството е съставена от множество долове, дерета и суходолия (Куристни дол; Благата вода; Кръстин дол; Коцев кладенец; Габровички дол; Бекирски алчак; Пейчиново дере; Стамболийски алчак; Сърбиново дере; Елова долина; Мутовите валози; Узунджата; Ненково дере; Дълбокото дере; Кара кашла; Смръдльо; Патарлив дол; Гущерско дере; Чарийски алчак; Дервен дере; Насов дол; Войников алчак; Арами дере; Чепилски дол), посоката на теченията на които се обуславя от главното вододелно било на м. "Габровец" - м. "Черешите" - м. "Ушите".

В преобладаващата част посоката на течението е изток-запад към язовира.

Повечето реки и потоци пресъхват през лятото, особено по северните склонове. Дори по-дълга водна артерия като потокът в Беларски дол, приемащ няколко по-дълги потока до вливането си в река Искър, през юли и август може да пресъхне напълно.

С постоянно водно течение са само някои от доловете, а именно: Куристни дол, Благата вода, Габровички дол, Коцев кладенец, дол Смръдльо, Лесков дол, Колинско дере, Дервен дере и други. Останалите долове са с променлив и временен воден отток, като през летните засушавания водният дебит в тях силно намалява, а на места течението пресъхва. Хидроложкият облик на стопанството се допълва и от двата изкуствени микроязовира.

в/климатични условия

Климатичните условия имат определящо значение за горскостопанското райониране и формирането на отделните типове горски месторастения. Съгласно климатичното райониране на България (по Събев и Станев), територията на стопанството попада в климатичния район на хълмистите и нископланинските части на Западна Средна България от Умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област. Този климатичен район е в подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела (600 - 1000 мн.в.), обозначен в плана - М-II-1.

Климатичните условия в този район се определят главно от сравнително голямата надморска височина, средно от 600 до 1000 мн.в. Тук от значение е също така и голямото разнообразие в изложението на терена и преобладаването на наклонени форми, което увеличава разнообразието в топлинните и валежните условия. Зимата в този район е студена и сравнително бедна на валежи. Характерна особеност обаче е липсата на много ниски минимални температури. Например средните от най-ниските минимални температури за януари са с 2 до 4-5° по-високи от тези в съседните котловини, а абсолютните минимални температури - с 5-10° по-високи.

Районът е със сравнително студена зима и прохладно лято. Най-студеният месец е януари (-2°:-3°), а най-топлият юли (18°:19.5°). Разликата в средните месечни и годишни температури между по-ниските и по-високите части е сравнително малка, дължаща се на малката разлика в надморските височини. Температурата се задържа устойчиво над 5° около 25 март, а над 10° около 25 април. Периодът със средна температура над 5° завършва около 10 ноември, а тази със средна температура над 10° около 15 октомври. Или средната продължителност на вегетационния период е около пет месеца и половина.

Поради преобладаването на наклонен терен условията по отношение на пролетните и есенните мразове са значително по-благоприятни, отколкото в съседните котловинни полета. Лятото е сравнително хладно - средната температура на юли е от 16.5 до 19.5°, а максималните температури не превишават 32-34°, като в по-високите части на района са предимно под 30°. Затова тук температурната сума за периода с температура над 10° е средно от 2 200 до 2 800°. Обаче хълмистият и

нископланинският терен е благоприятен за развитието на вътрешно масова конвективна облачност и чести краткотрайни валежи.

Сезонното разпределение на валежите се характеризира с пролетно-летния си максимум и есенно-зимния минимум. С максимална валежна сума е месец юни, а с минимална валежна сума е месец февруари. Средната годишна валежна сума се движи от 650 до 800 mm. Сумата от валежите през зимните месеци е от 115 до 130 mm. Средно на валежен ден се пада по около 5-6 mm валеж.

Валежите през пролетта са значително по-големи, отколкото през зимата - от 175 до 215 mm. Средно на валежен ден се пада по 7-8 mm валеж. Освен това при северозападни нахлувания районът почти не попада под орографското въздействие на Западна Стара планина, която също има северозападно направление. Поради това летните валежи, чиято сума е средно между 200 и 235 mm, надвишават съществено зимните, като разликата им е средно 14-15% от годишната сума. Съчетанието на не много високи температури през топлата част на годината с относително по-големите валежи тук създава благоприятни условия за овлажняване на почвата през периода на вегетация на растителността.

Есента в този район настъпва почти едновременно с района на котловинните полета, обаче първите есенни мразове закъсняват средно с 5-10 дни. Есенната сума на валежите е между 170 и 200 mm. Средно на валежен ден се пада по 9-10 mm валеж.

Средният годишен брой на дните със снежна покривка е около 80 дни, а средната дебелина на снежната покривка е 10 cm. Районът получава първата си снежна покривка в началото на месец ноември, а последната в началото на месец май, която понякога е с негативни последици. Много често още в края на февруари и началото на март снегът по южните склонове е изчезнал напълно. Последните преспи се стопяват по северните склонове.

Средногодишната относителна влажност на въздуха е 75%. С максимална влажност на въздуха е месец декември, а месец с минимална влажност е август. Късните пролетни слани падат до края на месец май, а ранните есенни слани се появяват в началото на месец септември.

Преобладаващите ветрове са от запад и северозапад и са умерени до силни, много рядко ураганни. Масови ветровали в района на стопанството досега не са отбелязани.

В заключение може да се отбележи, че климатът в района на стопанството е благоприятен за растежа на главните дървесни видове - зимен дъб, бук, цер, благун, а така също и за културите от бял и черен бор.

Климатичните данни, оказващи влияние върху горскодървесната растителност ще бъдат разгледани в съответствие с "Горскорастително райониране в РБ" (1979 година, Б.Захариев).

Характеристика на растителните условия

Според горскорастителното райониране горите на ТП ДЛС "Искър" попадат в Мизийска горскорастителна област и една подобласт - Краищенско-Ихтиманска. Заемат един пояс и един подпояс, а именно:

М-II - Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (600-1800 м н.в)

М-II-1- Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (600-1000 м н.в.)

Посочените надморски височини не са строго фиксирани и поради това границите между подпоясите варират до ± 100 m.

Другите фактори, имащи значение за формиране на растежните условия като релеф, наклон, изложение, почвен тип, подтип и други, са определящи в рамките на подпоясите и фактически оформят различните типове месторастения и съответно - различни по състав и продуктивност насаждения.

Територията на стопанството попада в подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела.

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят биологичното разнообразие на стопанството. Горските екосистеми в района са ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

Основната част от горите на територията на ТП ДЛС "Искър" са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

По време на процеса на идентификация на ГВКС за територията на ТП ДЛС "Искър", екипът работи в тясно сътрудничество с ръководството на горскостопанската единица. Ръководният състав е

преминал теоретично обучение за основните принципи по прилагането на методиката на Националното ръководство по определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

През периода на проучванията са проведени консултации с представители на местните власти и сдружения за определяне на значимите за местните общности горски територии и съгласуване на режимите за стопанисване. По време на срещите те са информирани за проучването и за основните принципи на горите с висока консервационна стойност и е потърсено тяхното мнение относно възможностите за прилагане.

Настоящият доклад е изготвен въз основа на данни и номерата на горските подотдели в горскостопанския план на ТП ДЛС "Искър" от 2014 г. Препоръчително е при изработване на новия горскостопански план на ТП ДЛС "Искър" да се актуализират списъците на подотделите с ГВКС, както и да се интегрират резултатите от изследването и препоръчаните горскостопански мероприятия в него. Това ще допринесе за по-добро и екологосъобразно стопанисване на горските екосистеми в района.

ВКС 1. РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ. КОНЦЕНТРАЦИИ НА БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ ВКЛ. ЕНДЕМИЧНИ, РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ И ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ВИДОВЕ, С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ТП ДЛС "Искър", свързано с опазването на биологичното разнообразие и защитените територии и зони. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

На национално ниво в ръководството за страната са определени следните компоненти:

- Защитени територии и защитени зони
- Застрашени, изчезващи и ендемични видове
- Критични концентрации на видове

ВКС 1.1. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

В България за ГВКС се смятат всички защитени територии и зони, както следва:

1. Горски територии в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;
2. Горски територии в природни паркове, попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие, определени с плановете за управление по реда на ЗЗТ или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);
3. Горски територии, в природни паркове които нямат устройствени документи;
4. Горски територии попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) – Натура 2000 зони.

На територията на ТП ДЛС "Искър" в ДГТ няма обявени защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии. Има обявена една защитена зона, която отговаря на т.4 от ВКС 1.1. и части от нея попадат в границите на ТП ДЛС "Искър". Основните заплахи пред горите с ВКС 1.1. са опасността от опожаряване, извършването на строителство, допускане на незаконни сечи и провеждането на дърводобивни дейности, които са в нарушение на режимите за управление на тези гори и които биха довели до повреждане или унищожаване на местообитания, видове, природни образувания и ландшафти, които са обект на опазване тези ГТ.

4. ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) - Натура 2000.

Идентифицирана защитена зона по смисъла на Закона за биологичното разнообразие на територията на стопанството е една зона за опазване на местообитанията.

Защитени зони за опазване на местообитанията:

1. Защитена зона "Черни рид" – BG0000301

Обща площ на зоната: 858.45 ха, от които на територията на ТП ДЛС "Искър" - 47.9 ха.

Местоположение:

1. **Област:** София, **Община:** Ихтиман, **Населено място:** с. Венковец, с. Полянци, с. Черньово
2. **Област:** София, **Община:** Костенец, **Населено място:** с. Очуша
3. **Област:** София, **Община:** Самоков, **Населено място:** с. Ново село
4. **Област:** София (столица), **Община:** Столична, **Населено място:** с. Панчарево

Документи за обявяване: Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-301-122-2007

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 5 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Досиетос данните за зонатаи със списък на местообитанията и видовете е настраницата:<http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000301&siteType=Нa bitatDirective>

Територии, попадащи в защитена зона по Директивата за местообитанията (по ГСП): 39 5, 39 у1, 39 ф1, 39 х1.

ЗАПЛАХИ

Извършване на дърводобивни дейности в нарушение на режимите в заповедите за обявяване и/или в плановете за управление на съществуващите или новообявени защитени територии и защитени зони, водещи до влошаване на природозащитното състояние на видовете и екосистемите обект на защита.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

1. За защитената зона в границите на ТП ДЛС "Искър" няма изготвени и приети плановете за управление. До изготвянето на такива, стопанисването да се извършва съгласно Закона за биологичното разнообразие и заповедта за обявяване, след тяхното обнародване.

2. За защитената зона в обхвата на ДЛС са в сила и следните допълнителни норми и ограничения:

- ✓ За природните горски местообитания, включени в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие, се прилагат нормите и режимите за горскостопанските мероприятия, дефинирани в наръчника "Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000", издаден от Изпълнителна агенция по горите.
- ✓ Да се извърши оценка на благоприятното природозащитно състояние за горските екосистеми на територията на ДЛС, включени в границите на защитените зони. По линия на превенцията, прилаганите горскостопански дейности да бъдат изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.
- ✓ Санитарни сечи и изваждане на мъртва дървесина и стари дървета в природните местообитания, се водят само в случаите когато има големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети. Санитарни сечи при каламитети се провеждат само при наличие на повреди и съхнене на дървета, съставляващи не по-малко от 10% от запаса на насаждението, при спазване нормите за запазване на количествата мъртва дървесина посочени по-долу.
- ✓ При провеждане на сечи се запазват стояща и лежаща мъртва дървесина и загиващи дървета, които са не по-малко от 10% от запаса на насаждението преди сечта, като не по-малко от 5% е стояща мъртва дървесина. Мъртви дървета, застрашаващи безопасността на хора и съоръжения в гората, се повалят и оставят като лежаща мъртва дървесина.
- ✓ Прилаганите лесовъдски мероприятия да се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси.
- ✓ В горите в които се планира провеждане на отгледни сечи са в сила следните ограничения и норми:
 - не се допуска еднократно отсичане на повече от 25% от запаса на насаждението;
 - прилага се само комбиниран метод с преобладаване на върхов уклон;
 - склопеността и пълнотата на насаждението след провеждане на отгледни сечи не се допуска да бъде по-малка от 0,7;
 - за осигуряване на акумулация на мъртва дървесина при отгледните сечи се запазват подтиснати и част от некачествените, повредените и особено загиващи дървета, които не конкурират директно качествени дървета.
- ✓ Не по-малко от 10% от площта на всяко природно горско местообитание (Приложение I от Закона за биологичното разнообразие) в защитените зони на територията на ДЛС се обособява като „гори във фаза на старост“ както границите и местоположението на тези площи не се променят.
- ✓ Приоритет имат възобновителните сечи с дълъг възобновителен период;
- ✓ В насажденията с изведени подготвителни и осеменителни и осветителни фази на постепенна сеч, следващите фази на сечта да се изведат в съответствие с принципите на дългосрочните възобновителни сечи;
- ✓ При провеждане на възобновителни сечи не се допуска еднократно отсичане на повече от 25 % от запаса на насаждението;
- ✓ Площта на първоначално отворените при възобновителните сечи прозорци е не по-голяма от 0,05 ха;
- ✓ Клоните и остатъците от сечта се оставят равномерно разпръснати в местата на падане на дърветата извън местата с подраст;

- ✓ Извозът на отсечената дървесина се извършва само на секции;
- ✓ Използват се техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка и пътната инфраструктура;
- ✓ След прекратяване на горскостопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Поради липсата на изготвени и приети планове за управление на представените защитените зони е необходимо ръководството на ТП ДЛС "Искър", да следи за неблагоприятни въздействия върху ВКС на горските местообитания в зоните. Съвместно с РИОСВ София трябва да се определят стандартните процедури и индикатори за мониторинг, с цел идентификация и предотвратяване на отрицателните въздействия от дейностите върху ВКС на защитените зони. Например може да се следи за въздействия на горскостопанските дейности върху горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.

ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

ВКС притежават териториите от горскостопанските единици, в които се среща всеки вид от *Приложение 1* към ръководството. Това са видове с толкова голяма консервационна значимост, че е достатъчно наличието на един такъв вид, постоянно обитаващ горскостопанската единица, за да представлява тя ГВКС. Всяка ГТ, включваща местообитания на видовете, включени в *Приложение 1* към ръководството е ГВКС.

На територията на ТП ДЛС "Искър" не са установени растителни видове включени в *Приложение 1* към Националното ръководство,

Животински видове включени в *Приложение 1* към Националното ръководство, установени на територията на ТП ДЛС "Искър"

1. Видра (*Lutra lutra*)

Обитава предимно реки, богати на риба, с незамръзващи бистри и незастояли води, с обрасли с растителност брегове. Също езера, блата, изкуствени водоеми. Леговището обикновено се намира в стръмен бряг и има вход под водата. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България“. Защитен вид по ЗБР.

На територията на ТП ДЛС "Искър" се среща в яз.Искър.

ЗАПЛАХИ

Пряко унищожение на индивиди и промяна в условията на средата в резултат на горскостопанските дейности.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на крайречната дървесна растителност по реките в ДЛС, вкл. недопускане на мероприятия по така нареченото "прочистване" и коригиране на речните корита. Опазване на рибните ресурси. На места където е необходимо да се възстанови крайречната растителност. При наличие на известни обитаеми леговища да се осигури спокойствие в съответния речен участък, като на по-малко от 100 м. от леговището да не се допускат стопански дейности (вкл. корекции на реки, изграждане на диги, изсичане на крайбрежна растителност, добив на инертни материали и строителство).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установят броя на наличните размножаващи се семейни групи от вида и да се мониторира числеността им. Могат да се ползват и следите, видровите пътечки и екскременти, като указание за присъствие на вида.

2. Черен щъркел (*Ciconia nigra*.)

Обитава обширни широколистни, смесени и иглолистни гори или скални комплекси, предимно в ниските части на планините и в равнините. Гнезди на дървета с височина 6-30 м, но по-често в скални ниши, козирки, и цепнатини. Храни се с дребна риба, земноводни, змии и др, главно покрай чисти и богати на риба реки, както и около рибарници, язовири и др. **Застрашен вид**, включен в „Червена книга на България, том 2. Защитен вид по ЗБР.

На територията на ТП ДЛС "Искър" видът е установен през гнездовия период в следните отдели:.

ЗАПЛАХИ

Безпокойство. Извеждането на сечи през гнездовия период. Изсичане на биотопни дървета и дървета с гнезда.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се запазват големи стари дървета в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене. Да се предприемат мерки за запазване нормалния воден режим и чистотата на водните течения, както и числеността и видовото разнообразие на рибните популации.

В радиус от 500 м около гнезда на вида не се извършват стопански дейности през гнездовия период 15.03 – 01.09. През останалото време на годината зоната без сечи е с радиус 200 м. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи (не повече от 25%).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Необходимо е да се записват всички наблюдения на вида през гнездовия период. Да се изяснят местата за хранене на вида/реки,язовири/ и там да се проучи за наличие на заплахи за вида.

3. Гълъб хралупар (*Columbaoenas*)

Обитава стари смесени и широколистни гори, често смесени буково-иглолистни гори, понякога и скалисти места. Гнезди в хралупи на дървета, много рядко и в скални дупки. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 121“. Защитен вид по ЗБР. У нас е застрашен от изчезване, с катастрофално намаляла гнездова численост. Силно зависим от старите гори с големи, хралупести дървета. На територията на ТП ДЛС „Искър“ установен в отдели –

ЗАПЛАХИ

Безпокойство и извеждането на сечи през гнездовия период. Фрагментация на местообитанията. Изсичане на старите гори, биотопните дървета и дърветата с гнезда/хралупи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Препоръчително е местообитанията на вида да се обособят като гори във фаза на старост. Да не се допускат сечи и безпокойство в подотделите, които са в защитени територии и в определените Гори във фаза на старост. В останалите насаждения, в които е установен вида да не се извеждат сечи с интензивност по-голяма от 25%. При всички лесовъдски намеси да се оставят групи от дървета с хралупи и стари живи дървета с гнилоты и наранявания по стъблата, дори и в участъци от по-млади насаждения. За биотопни дървета да не се оставят единични дървета, а групи формиращи устойчиви структури и създаващи условия за гнездене и укритие на птиците.

През гнездовия период 15.03.–15.06. в подотделите с установено присъствие на вида не се извършват стопански дейности.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установи евентуалната численост и разпространение на вида на територията на ДЛС през гнездовия период и евентуалните места на концентрация през есенно-зимния период.

4. Малък креслив орел (*Aquilapomarina*)

Малочислен гнездещ вид у нас, най-разпространен из равнинните и нископланински широколистни гори в Източна България. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Защитен вид по ЗБР. Гнезди винаги на дървета, обикновено в непристъпни долове. Гнездото му е с диаметър над 1 м. Храни се в прилежащите открити местообитания- ниви, пасища и степи. Ловува най-вече на различни дребни гризачи и насекомоядни. Прелетен, долита във втората половина на март и отлита през октомври. Над страната преминава интензивна транзитна миграция, особено по Черноморското крайбрежие.

На територията на ТП ДЛС Искър през гнездовия период е установен в следните отдели/подотдели:

ЗАПЛАХИ

Безпокойство. Извеждането на сечи през гнездовия период. Изсичане на биотопни дървета и дървета с гнезда.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се запазват дървета с гнезда и големи стари дървета в крайнините на гората и в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене. Да се опазва в естествен вид крайречната растителност по реките в стопанството. Да не се разорават ливадите и пасищата в района.

В радиус от 300 м около гнезда на вида не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.03 – 01.08. През останалото време на годината зоната без сечи е с радиус 150 м. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи (не повече от 20%).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездещите в ДЛС двойки /в периода 10.05-31.07/ и ежегоден мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида.

5. Черен кълвач (*Dryocopus martius*)

Обитава стари букови, иглолистни и смесени гори до горната им граница; по-рядко нископланински и равнинни гори. Гнезди в стари дървета с хралупи. Най-рано брачни прояви са установени в началото на март, а напуснали гнездото малки в началото на май. Люпилото е от 4-5 яйца, мътенето продължава 12-14 дни, а престоят на малките в гнездото 24-28 дни. При загуба на първото люпило прави второ люпило. В стари гори гнездовият участък обхваща 100-300 ха, а в горите с малко количество стари и умиращи дървета – 1000-1600 ха. Рядък вид, включен в „Червена книга на България“. Защитен вид по ЗБР.

На територията на ТП ДЛС „Искър“ гнезди основно в по-старите букови гори, в отдели/подотдели:

ЗАПЛАХИ

Безпокойство и извеждането на сечи през гнездовия период. Фрагментация на местообитанията. Изсичане на старите гори, биотопните дървета и дърветата с гнезда/хралупи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

През гнездовия период 01.02. – 01.07. в подотделите с установено присъствие на вида не се извършват стопански дейности. В тези подотдели не се провеждат санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса, освен в случаите на големи природни нарушения или доказан каламитет.

При провеждане на лесовъдски мероприятия в тези и в съседните подотдели задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия).

Препоръчително е местообитанията на вида да се обособят като гори във фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

6. Сив кълвач (*Picus canus*)

Рядък вид с бързо намаляваща численост у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, включен новото издание на Червена книга на България. Защитен вид по ЗБР. Обитава стари букови, дъбови, смесени и крайречни гори.

На територията на ТП ДЛС „Искър“ гнезди в отдели/подотдели:

Снимка: П. Шурулинков

ЗАПЛАХИ

Безпокойство и извеждането на сечи през гнездовия период. Фрагментация на местообитанията. Изсичане на старите гори, биотопните дървета и дърветата с гнезда/хралупи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

През гнездовия период 01.02. – 01.07. в подотделите с установено присъствие на вида не се извършват стопански дейности. В тези подотдели не се провеждат санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса, освен в случаите на големи природни нарушения или доказан каламитет.

При провеждане на лесовъдски мероприятия в тези и в съседните подотдели задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия).

Препоръчително е местообитанията на вида да се обособят като гори във фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

7. Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*)

Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Защитен вид по ЗБР. Обитава предимно стари дъбови, габъррови, липови и крайречни гори.

На територията на ТП ДЛС Искър гнезди рядко, в дъбови гори, в отдели

ЗАПЛАХИ

Безпокойство и извеждането на сечи през гнездовия период. Фрагментация на местообитанията. Изсичане на старите гори, биотопните дървета и дърветата с гнезда/хралупи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

През гнездовия период 01.02. – 01.07. в подотделите с установено присъствие на вида не се извършват стопански дейности. В тези подотдели не се провеждат санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса, освен в случаите на големи природни нарушения или доказан каламитет.

При провеждане на лесовъдски мероприятия в тези и в съседните подотдели задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия).

Препоръчително е местообитанията на вида да се обособят като гори във фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

8. Осояд (*Pernis apivorus*)

Обитава разнообразни стари гори, най-често дъбови и букови в съседство с поляни и ливади. Среща се от 0 м.н.в до около 1800 м.н.в. Гнездото е добре скрито в основата на страничен клон на височина 10-20 м. Заstraшен вид, включен в „Червена книга на България, том 2“. Защитен вид по ЗБР.

На територията на ТП ДЛС “Искър” видът е установен през гнездовия период в отдели/подотдели:

ЗАПЛАХИ

Безпокойство. Извеждането на сечи през гнездовия период. Изсичане на биотопни дървета и дървета с гнезда.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които е регистриран вида, да се запазват стари и силно разклонени дървета, както и дървета с гнезда (вкл. гнезда на други видове, тъй като осоядът често използва стари гнезда на други птици, например врани).

В радиус от 200 м около гнезда на вида не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.03 – 01.08.

Да не се допуска унищожаване/разораване на пасища и ливади, както и палежи на стърнища в съседство.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

9. Голям ястреб (*Accipiter gentilis*)

Рядък вид, включен в Червената книга на България. Защитен вид по ЗБР. Гнезди в разнообразни гори, както в планините така и в равнини, вкл. и в иглолистни и тополови горски култури. Предпочита дъбови и крайречни гори. Храни се основно с птици.

На територията на ТП ДЛС "Искър" гнезди в отдели/подотдели:

ЗАПЛАХИ

Безпокойство. Извеждането на сечи през гнездовия период. Изсичане на биотопни дървета и дървета с гнезда.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се запазват дървета с гнезда и големи стари дървета в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене.

В радиус от 300 м около гнезда на вида не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.03 – 01.08. През останалото време на годината зоната без сечи е с радиус 150 м. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи (не повече от 25%).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

10. Малък ястреб (*Accipiter nisus*)

Включен в Червената книга на България. Защитен вид по ЗБР. Гнезди в разнообразни гори, предимно в планините. Предпочита иглолистни и букови гори. Гнезди и в иглолистни горски култури. Храни се основно с дребни врабчоподобни птици. Среща се целогодишно у нас, като през зимата идват птици от северни райони на Европа.

В ДЛС Искър отделни птици или двойки са наблюдавани през гнездовия период в следните отдели:

ЗАПЛАХИ

Безпокойство. Извеждането на сечи през гнездовия период. Изсичане на биотопни дървета и дървета с гнезда.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се запазват дървета с гнезда и големи стари дървета в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене.

В радиус от 300 м около гнезда на вида не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.03 – 01.08. През останалото време на годината зоната без сечи е с радиус 150 м. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи (не повече от 25%).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

11. Еленов рогач (*Lucanus cervus*)

Сем. Lucanidae -(Рогачи)

Защитен вид по ЗБР. Най-едрият български бръмбар (4,5–9,0 cm). Среща се из цялата страна от 0 до 1500–1700 m в широколистни гори. Възрастното насекомо най-често се наблюдава през ранното лято. Мъжките летят по здрач, докато женските пълзят по земята или по дърветата. Ларвата се развива най-често 5–6 години в гнила дървесина на широколистни дървета. Среща се в широколистните гори до 1700 m на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

Изсичане на биотопни дървета и изнасяне на мъртвата дървесина от горите. Изсичане на горите във фаза на старост.

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

12. Трионест сечко (*Prionus coriarius* и *Prionus besicanus*)

Сем. Cerambycidae (Сечковци).

Двата вида са разпространени почти в цяла България, от 0 до 2100–2400 m. Възрастните се срещат по стари, полугнили или мъртви дънери и стъбла. Ларвата се развива в продължение на три и повече години в дървесината на стари, болни и мъртви широколистни и иглолистни дървета. Срещат се на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

Изсичане на биотопни дървета и изнасяне на мъртвата дървесина от горите. Изсичане на горите във фаза на старост.

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

13. Алпийска розалия (*Rosaliaalpina*)
Сем. Cerambycidae (Сечковци)

Защитен вид по ЗБР. Широко разпространен в цялата страна, от 0 до 1500 m, предимно в планините, но и по Черноморието. Обитава стари широколистни гори, предимно букови. Предпочита места с просвети, огрени от слънцето. Ларвите са ксилофаги, живеят в гниещата дървесина на стари живи или мъртви дървета и се хранят с нея. Среща се в буковите гори на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

Изсичане на биотопни дървета и изнасяне на мъртвата дървесина от горите. Изсичане на горите във фаза на старост.

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

14. Голям буков сечко (*Morimusasperfunereus*)
Сем. Cerambycidae (Сечковци)

Широко разпространен вид в цялата страна, от 0 до 2000 m. Обитава широколистни, смесени гори и иглолистни гори. Развива се в гниеща, влажна дървесина, лежаща на земната повърхност. Ларвите се развиват под кората, където се хранят със сърцевината на дървесината. Среща се на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

Изсичане на биотопни дървета и изнасяне на мъртвата дървесина от горите. Изсичане на горите във фаза на старост.

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

15. Четириточкова меча пеперуда (*Euplagiaquadripunctaria*)

Едра и лесна за разпознаване красива нощна пеперуда (50–62 mm с разперени криле). Среща се в цялата страна, в планините до към 1900 m н.в. Пеперудата лети и се храни предимно денем през юли и август на сенчести места край храсталаци и в покрайнините на горите. Среща се потенциално на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

Лимитиращ фактор са промяната в характера на основния хабитат на вида; редуцирането или унищожаване на микрохабитатите на вида; пожарите; замърсяването с битови, строителни и други отпадъци; използването на пестициди в горското стопанство; голите сечи, светлинното замърсяване.

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Опазване на храстовата растителност и подлеса; забрана за подмяна на широколистни насаждения с иглолистни и несвойствени видове; изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари; забрана за отводнявания и промяна на хидрологичния режим; забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

16. Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*)

Защитен вид по ЗБР. Широко разпространен вид за Централна и Западна България, в районите с надморска височина между 500 и 2000 m. Най-често се среща в мътна вода, но може да бъде открита и в бързотечащи потоци. Обитава реки, езера, язовири, блата, канали и дори наводнени коловози по черни пътища. Среща се на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

Пряко унищожение на индивиди при горскостопанските дейности. Пресушаване на местообитанията на вида в резултат на голи сечи.

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Да се опазват от нараняване и убиване индивидите на вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където бъде регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида.

17. Южен гребенест тритон (*Triturus ivanbureschi*)

Видът се среща почти в цялата страна, до 1500 m н.в. Обитава плитките и обраснали с водна растителност стоящи водоеми. Среща се в бавните течения на реки, разливи, напоителни и отводнителни канали, езера, блата и други застояли водоеми и техните околности. Среща се потенциално на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

Пряко унищожение на индивиди при горскостопанските дейности. Пресушаване на местообитанията на вида в резултат на голи сечи.

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Да се опазват от нараняване и убиване индивидите на вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където бъде регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида.

18. Обикновена блатна костенурка (*Emysorbicularis*)

Защитен вид по ЗБР. Видът се среща в реките и стоящите водоеми на територията на цяла България до 1200 m н.в. Обитава обрасли с водна растителност места, като особено висока е числеността в рибарници и микроязовири, обрасли с папур, тръстика и дзука. Среща се потенциално на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

Пряко унищожение на индивиди при горскостопанските дейности. Пресушаване на местообитанията на вида в резултат на голи сечи.

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 токоло водните басейни, където бъде регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида. Да не се премахват падналите гниеци дървета в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където бъде регистриран видът.

ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ

Целта на този елемент е да осигури запазването на гори с важни концентрации на видове, които използват дадената горска територия постоянно или само през определено време или в отделни фази от жизнения си цикъл. Тук се включват критични места за размножаване и миграции, миграционни маршрути и коридори (по отношение на географската ширина или надморската височина). В тази ВКС могат да бъдат използвани съществуващите системи за определяне на територии с високи концентрации на видове, например Орнитологично важни места, Ботаническо важни места, Херпетологично важни места и т.н.

Примери за важни временни концентрации:

- Концентрации на мигриращи птици
- Концентрации на зимуващи птици (нощувки и др.)
- Гнездовища (колонии на птици)
- Токовища на глухари
- Колонии от прилепи
- Миграции на риби до местата за хвърляне на хайвер
- Сватбовища на елени
- Струпвания на земноводни и/или техните малки във водоеми или места за зимуване
- Концентрации на мигриращи земноводни
- Зимовища на влечуги.
- Струпвания на влечуги на границата гори-открити територии.
- Струпвания на безгръбначни в стари хралупести дървета, стоящи мъртви и покрити с гъби дървета и гниеща дървесина.

ТП ДЛС "Искър" се характеризира с високи запаси на благороден елен и елен лопатар, които сватбуват върху цялата му територия.

Благороден елен (*Cervuselaphus*)

Обитава всички горски комплекси, като предпочита по изредените широколистни и смесени гори с повече тревна растителност и подраст. Установен е на цялата територия на ТП ДЛС Искър.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района. Да се регулира числеността на хишниците.

Да се ограничат горскостопанските работи в периода 01-30.09, около сватбовищата на благородния елен.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на елените в района и определяне на половото съотношение на животните.

ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ. НЕПОКЪТНАТИ ГОРСКИ ЛАНДШАФТИ ГОЛЕМИ ЕКОСИСТЕМИ* НА НИВО ЛАНДШАФТ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ* С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВАТ ЖИЗНЕНИ ПОПУЛАЦИИ НА ПОВЕЧЕТО ЕСТЕСТВЕНО СРЕЩАЩИ СЕ ВИДОВЕ В ЕСТЕСТВЕНИТЕ ИМ МОДЕЛИ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ОБИЛИЕ.

Гори, които съдържат жизнеспособни популации на повечето или всички местни видове, трябва да имат голяма площ и да са сравнително неповлияни от човешка дейност и с ниско ниво на фрагментация (% незалесени територии). Целта на определяне на тази консервационна стойност е да бъдат включени типични ландшафти и тяхното биологично многообразие от съответния горско-растителен район.

ВКС 2 представляват значими горски територии, формиращи ландшафт от регионално и национално значение, в които всички естествено срещани се видове съществуват при естествени условия на разпространение и обилие. Основните заплахи са фрагментация, обезлесяване и подмяна на естествените горски екосистеми с изкуствени. Съгласно Националното ръководство за определяне на ГВКС, следните отдели в ТП ДЛС "Искър", попадат в обхвата на ВКС 2: отдели от 1 до 64.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 2

1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на процента на лесистост на ДЛС.
2. Да се използват лесовъдски системи, които да поддържат видовото, възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особеностите на конкретното насаждение.
3. Най-малко 5% от територията на горскостопанската единица трябва да бъдат отделени за осигуряване на гори от основно представените горскодървесни видове, които са във фаза на старост (Old-growth forests).
4. Да се спазват екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържат определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета.
5. Да се дава приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.
6. Не се допуска смяна на коренния дървесен състав.
7. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. Да не се внасят чуждоземни дървесни видове и произходи с изключение на дендрариумите и географските култури, както и животински видове извън естественият им ареал на разпространение на територията на ТП ДЛС Искър.
8. Да не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства в горските масиви, с изключение на мероприятията за контрол на ерозионни процеси.
9. Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията. При планиране на пътищата и инфраструктурата, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на организмите – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки изони на спокойствие на животните.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2

1. При провеждане на мониторинга се следят и количествените показатели на трите критерия – естественост, фрагментираност и лесистост.
2. Мониторингът се извършва всяка година по документи и снимки. Да се използват действащите лесоустройствени проекти, планове за управление, териториално устройствени планове, процедури, свързани с промяна на предназначението на земи и гори от горските територии, стопански планове и т.н.
3. Да се осъществява контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности.
4. На всеки 5 години да се прави ревизия на теренни обекти, в които са проведени дейности, касаещи някой от критериите. Да се провеждат консултации със заинтересованите групи, обществеността и съответните власти, за да се осигури информираността на всяка от страните за дейностите на другата страна и работа за смекчаване на потенциалните бъдещи заплахи, като незаконна сеч, разработване на мини, неустойчиво земеделие и др.
5. Да се извършва мониторинг на въздействието на външни заплахи от антропогенен характер, например пожари, както и мониторинг на условията за възникване на екстремни събития, например нападения на вредители и др. и прилагане на превантивни мерки когато е възможно.

ВКС 3. ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ. РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ЕКОСИСТЕМИ ИЛИ РЕФУГИИ.

За България ГВКС представляват всички горски територии, включващи екосистеми от списъка на *Приложение 4* към ръководството. За ВКС се считат и гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (ГФС, Old-growth forests), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс видове от специфични екологични и таксономични групи.

За определяне на горите, отговарящи на критериите на ВКС 3, са използвани данни от ГСП на ТП ДЛС "Искър". Извършено е и теренно обследване на идентифицираните за тази консервационна стойност типове екосистеми. Съгласно списъка към *Приложение 4* на Националното ръководство за определяне на ГВКС, за територията на ТП ДЛС "Искър" са идентифицирани 5 типа редки, застрашени или изчезващи екосистеми. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3, не са отбелязани на терена тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

G1.2116 Dacio-Moesian ash-alder woods / Крайречни гори от елши (*Alnus* spp.) и планински ясен (*Fraxinus excelsior*)

Смесени крайречни галерийни съобщества с основен едификатор черна елша (*Alnus glutinosa*). На места едификатори и съедификатори са бялата елша (*Alnus incana*), източният чинар (*Platanus orientalis*) и обикновеният ясен (*Fraxinus excelsior*). Участват още различни видове върби, най-често трошлива върба (*Salix fragilis*) и бяла върба (*S. alba*). Този тип галерийни гори се срещат по-често в ниския планински пояс и рядко в средния планински пояс. Развиват се върху влажни до мокри, спорадично заливани, отцедливи и проветриви почви. В тревната покривка най-често се срещат *Aegopodium podagraria*, *Carex remota*, *C. sylvatica*, *Circaea lutetiana*, *Cirsium appendiculatum*, *Equisetum* spp., *Filipendula ulmaria*, *Galium aparine*, *Impatiens noli-tangere*, *Lycopus europaeus*, *Lythrum salicaria*, *Myosotis scorpioides*, *Ranunculus repens*, *Rumex sanguineus*, *Scirpus sylvaticus*, *Stellaria media*, *S. nemorum*, *Urtica dioica* и др. Смесените крайречни галерийни съобщества с основен едификатор черна елша се отличават от съобществата с доминиране и участие на този вид в низините и в долните течения на големите реки. В тях участието на увивни растения и термофилни видове е силно ограничено. Заливанията са редки и краткотрайни поради по-големия наклон и по-тесните крайречни долини. В по-високите части на планините, галериите с преобладаване на черна елша отстъпват място на галериите с преобладаване на бяла елша и участие на по-голям брой видове с бореален произход (Димитров 2015).

Този тип гори са включени в ЗБР и в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория "уязвимо местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2015).

На територията на ТП ДЛС Искър местообитанието е установено в следните подотдели: 21 с, 22 м.

ЗАПЛАХИ

Унищожаване на горите при прочиствания на речните корита, промени в хидрологичните условия (корекции, строителство и т.н.), подмяна с топоволи култури и поддържане на хомогенни структури.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Тези крайречни съобщества образуват тесни ивици по поречието на реките. Най-често са части от насаждения и формират специфични, малки по площ местообитания, които са ценни както за поддържане на биоразнообразието, така и за запазване на речните течения. Тъй като в по-голямата си част тези насаждения растат върху стръмни, каменливи терени те имат изключително важна противоерозионна и водорегулираща роля. Поради тази причина част от тях са включени и в ГВКС 4.2 и 4.3.

Не се препоръчва да се водят стопански мероприятия, чиято цел е дърводобив. Ако се вземе решение за стопанисване на тези гори, то лесовъдските мероприятия трябва да се провеждат с внимание към отделното дърво и биогрупа. Не трябва да се прилагат голи и постепенни възобновителни сечи. При необходимост от извеждане на технически сечи да се отсичат само дървета, които създават опасност от задръстване на речното легло и изместване на водното течение.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, дървета с хралупи и т.н.

G1.6922/G1.6923 Southeastern Moesian neutrophile beech forests / Неутрофилни букови гори

Неутрофилните букови гори са най-разпространените в България букови гори. Формирани са на относително по-големи надморски височини от около 700 до около 1800 (2100) m при типичен планински климат. Заемат предимно северни склонове, долове и клисури. Почвите са неутрални, слабо кисели или слабо алкални, богати на хранителни вещества, влажни кафяви горски. Тези гори се развиват при среден хидротермичен режим и се характеризират с участието на редица бореални и средноевропейски видове, което ги прави сходни със средноевропейските букови гори. Преобладаващ дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*), който понякога в по-ниските части формира смесени широколистни гори с участие на *Acer heldreichii*, *A. pseudoplatanus*, *Betula pendula*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Populus tremula*, *Sorbus aucuparia*, *Ulmus glabra*, а в по-високите части на планините образува смесени широколистно-иглолистни гори с *Abies alba*, *Picea abies* и *Pinus sylvestris*. Храстов етаж обикновено не се формира, но сравнително постоянно участие имат *Daphne mezereum*, *Lonicera xylosteum*, *Rubus idaeus*, *Salix caprea*, *Sambucus racemosa*. Мезофилните букови гори се отличават с богат и разнообразен по флористичен състав и обилие тревен етаж в сравнение с останалите букови гори в България. Доминиращи видове най-често са *Anemone nemorosa*, *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum*, *Lamium galeobdolon*, *Sanicula europea*, *Melica uniflora* (Димитров 2015).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том. 3 Природни местообитания с категория "потенциално застрашено местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2015).

На територията на ТП ДЛС Искър неутрофилните букови гори са представени от следните подтипове:

1. Типични неутрофилни букови гори (асоциация *Asperulo-Fagetum*). Типичните неутрофилни букови гори са най-разпространения тип букови гори в България. Заемат главно средната част на буковия пояс в диапазона 1000-1500 m надм. вис. в Стара планина, Средна гора, Осоговска планина, Беласица, Родопи, Рила, Пирин, Руй планина, Влахина, Конявска, Васильовска планина и Микренски възвишения. Отличават се със сравнително ниско покритие на тревния синузий, в който най-често доминират *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum* и *Mycelis muralis*.

2. Букови гори с горска светлика (групировка *Luzula sylvatica-Fagus sylvatica*). Тези гори заемат много стръмни склонове във височинния диапазон от 850 до 1500 m. Развиват се върху слабо кисели почви от кафяви горски почви. Имат преходен характер между ацидофилните и неутрофилните букови гори. Срещат се главно в Стара планина, Беласица, Ихтиманска Средна гора, Рила, Врачанска планина и Западни Родопи. Характерният облик на тревния синузий се определя от видовете *Amblystegium serpens*, *Hieracium sabaudum* gr., *Luzula sylvatica*, *Mycelis muralis*, *Poa nemoralis*, *Polypodium vulgare*.

Местообитанието е включено в ЗБР и в Червена книга на Р. България том. 3 Природни местообитания с категория "потенциално застрашено местообитание" (Бисерков и др. /ред./ 2015).

На територията на ТП ДЛС „Искър“ местообитанието е установено в следните подотдели: 28 б, 30 е, 37 г, 38 а, 38 е, 38 к, 38 л, 38 м, 38 н, 40 б, 47 б, 48 б, 48 в, 48 ж, 48 м, 48 о, 51 з, 52 б, 52 и, 52 к, 52 п, 54 в, 56 в, 57 б.

ЗАПЛАХИ

Фрагментацията, пашата на животни, поддържане на хомогенни структури, трансформация на семенни гори в издънкови, изваждане на биотопната дървесина и изсичане на горите във фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В неутрофилните букови гори могат да се прилагат различни лесовъдски системи. Те трябва да осигурят тяхното структурно разнообразие и разнообразието на фази на развитие. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура, която ще осигури по-голямо разнообразие от местообитания и ще спомогнат за запазването на дендрологичното разнообразие. Препоръчително е да се избягва прилагане на краткосрочни постепенни сечи и равномерно изреждане при всички лесовъдски намеси тъй като това води до формиране на едновъзрастни млади насаждения с хомогенна структура. Отгледните мероприятия в стопанисваните млади насаждения трябва да се извършват навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествени им параметри.

При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия. Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията.

Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на буковите съобщества. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (oldgrowthforests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

G1.69 Thermophilous Moesian beech forests/ Мизийски букови гори

Чисти и смесени широколистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*). Срещат се предимно в предпланините, ниските планини и долните части на високите планини в диапазона от 100 до 1300 m надм. вис. при условия на умерено-континентален и преходно-континентален климат. Заемат главно сенчести изложения и участъци в доловете с относително по-висока въздушна и почвена влажност. Почвите са кафяви горски и по-рядко канелени горски и рендзини. Мизийските букови гори се отличават с термофилен характер, подчертан чрез присъствието на видове от съседно разположените дъбови, липови, габъррови и др. широколистни гори. В горната част от вертикалния си диапазон на разпространение, мизийският бук формира смесени гори с участие най-вече на обикновен габър (*Carpinus betulus*) и обикновен горун (*Quercus dalechampii*). В по-ниските участъци съедификатори са предимно дървесни видове с южен произход и разпространение – *Acer hyrcanum*, *Corylus colurna*, *Ostrya carpinifolia*, *Quercus cerris*, *Q. frainetto*, *Sorbus torminalis* и *Tilia tomentosa*. Храстов етаж обикновено не е формиран. По-често се срещат единични храсти от *Cornus mas*, *Crataegus monogyna*, *Rosa arvensis*, *Rubus hirtus*, *Ruscus aculeatus*, *R. hypoglossum*. Общото покритие на тревния етаж варира в широки граници в зависимост от покритието на дърветата и се характеризира с мозайчна структура. Най-често се формират микрогрупировки с преобладаване на следните видове: *Aremonia agrimonoides*, *Dentaria bulbifera*, *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Luzula forsteri*, *Melica uniflora* и *Sanicula europaea*. Други видове с висока срещаемост са *Dryopteris filix-mas*, *Hedera helix*, *Lamiastrum galeobdolon*, *Melissa officinalis*, *Mycelis muralis*, *Piptatherum virescens*, *Polygonatum latifolium*, *P. odoratum*, *Potentilla micrantha*, *Sanicula europaea*, *Tamus communis*, *Viola odorata*, *V. reichenbachiana* и *V. riviniana*. Присъствието на *Glechoma hederacea*, *Arum maculatum*, *Geum urbanum*, *Helleborus odoratus*, *Lathyrus niger* и *Physospermum cornubiense* е указателно за термофилния характер на този тип букови гори. Характерен е и пролетният синюзий от *Arum maculatum*, *Geum urbanum*, *Glechoma hederacea*, *Helleborus odoratus*, *Lathyrus niger*, *Physospermum cornubiense* и др. Местообитанието е разпространено в цялата страна, но най-вече в Стара планина, Васильовска планина, Беласица, Влахина, Конявска, Средна гора, Пирин, Източни Родопи, Руй планина, Витоша, Микренски възвишения (Димитров 2015).

Местообитанието е включено в ЗБР и в Червена книга на Р. България том. 3 Природни местообитания с категория “потенциално застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2015).

На територията на ТП ДЛС Искър местообитанието е установено в следните отдели: 29 д, 29 р, 36 з, 36 к, 39 е1, 45 а, 48 и, 52 г, 52 ж, 57 е.

ЗАПЛАХИ

Фрагментацията, пашата на животни, поддържане на хомогенни структури, трансформация на семенни гори в издънкове, извеждане на биотопната дървесина и изсичане на горите във фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Условията в тези гори позволяват прилагане разнообразие от лесовъдски системи. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура, която ще осигури по-голямо разнообразие от местообитания и ще спомогнат за запазването на дендрологичното разнообразие. Препоръчително е да се избягва прилагане на краткосрочни постепенни сечи, тъй като това води до формиране на едновъзрастни млади насаждения с хомогенна структура. Отгледните мероприятия в стопанисваните млади насаждения трябва да се извършват

навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествени им параметри. При извеждане на сечите да се осигурява запазването на ценните дървесни видове – дъбове, череша, обикновен явор, шестил и др. При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия. Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията.

Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на буковите съобщества. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (old growth forests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

Забрана за намаляването на площта на насажденията с цел инфраструктурни и други проекти.

G1.9135 Illyro-Moesian montane birchwoods / Гори от бяла бреза (*Betula pendula*)

Естествени чисти и смесени гори с доминиране на бяла бреза (*Betula pendula*) и участие на обикновен смърч (*Picea abies*), бял бор (*Pinus sylvestris*), обикновена ела (*Abies alba*), обикновен бук (*Fagus sylvatica*), бяла мура (*Pinus peuce*) и трепетлика (*Populus tremula*). Срещат се фрагментарно, на малки площи в почти всички планини в България. Развиват се предимно върху каменливи свежи кисели кафяви горски почви. Бялата бреза е пионерен вид, срещащ се естествено на групи или единично в мезофилни иглолистни и букови гори. В резултат на естествени или антропогенни сукцесии, на мястото на унищожени или разстроени гори тя формира вторични чисти и смесени съобщества. Благодарение на добрата си репродуктивна способност брезата бързо заема площи, освободени от коренната растителност при ветровали, снеголоми, пожари и лавини. В някои случаи тя се настъпява и на изоставени пасища и ливади. Често брезата е основен едификатор, а в подлеса преобладават смърч, бук или ела. В тревния етаж взимат участие най-често мезофитни видове характерни за иглолистни и букови гори (*Calamagrostis arundinacea*, *Chamaenerion angustifolium* (= *Epilobium angustifolium*), *Deschampsia flexuosa*, *Epilobium montanum*, *Euphorbia amygdaloides*, *Luzula luzuloides*, *Poa angustifolia*, *P. nemoralis*, *Rubus idaeus*, *Senecio nemorensis*, *Trifolium medium*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica urticifolia* и др.) (Димитров 2015).

Този тип гори са включени в ЗБР и в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория “понециално застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2015).

На територията на ТП ДЛС „Искър” местообитанието е установено в отдели 39 о, 39 р.

ЗАПЛАХИ

Замяна на брезата с други дървесни видове в дългосрочен аспект поради естествените сукцесионни процеси. Поддържане на хомогенни структури и извеждане на биотопната дървесина.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Тези гори имат ограниченото разпространение на територията на стопанството. Появили са се в резултат на семенно възобновяване от изкуствено залесявани брезови култури. Причините за появата на пионерни съобщества от бреза са от антропогенен характер (голи сечи, опожаряване, каламитети и др.) и/или едроплощни природни нарушения. В състава на тези растителни съобщества в зависимост от коренния тип гори за района взимат участие и видове като зимен дъб, бял бор бук и смърч. Дългосрочното съществуване на този тип гора е възможно на територия, в която има разнообразие от микро-местообитания с различни характеристики. Например, склонове в които има комбинация на сравнително обезпечени с влага места и по-дълбоки почви (дерета) и части с дефицит на влага и неплодородна, силно каменлива почва. Динамиката на видовият състав в дългосрочен аспект ще зависи от комбинацията на микро-условия на месторастене. Участието на брезата, която е пионерен вид, ще намалява и ще се запази само в местата в които тя има конкурентно предимство – силно каменливи почви и дефицит на влага.

Лесовъдските мероприятия в брезовите гори трябва да запазват смесения характер на насажденията без обаче да влизат в противоречие с естествената им динамика, т.е. не трябва да се стремят да запазят на всяка цена брезата на местата, където тя няма конкурентно предимство. Подходящи сечи за тези гори са групово-изборната и групово-постепенната. Поради и честотата на

големи природни нарушения – ветровали и пожари е необходимо да се подържат групи от пионерни съобщества, които да подпомагат по-бързото възстановяване на горската растителност.

При водене на сечите да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

Гори във фаза на старост (Old growth forests)

Според определението за Гори във фаза на старост (ГФС) в Националния FSC стандарт, **ГФС са гори в последната фаза от развитието си, в които дървостоят е достигнал значителна възраст, не е съществено повлиян от едроплощни природни нарушения антропогенни въздействия и се характеризира с неравномерна пространствена и възрастова структура; наличие на стари живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид и месторастене; стоящи и паднали големи мъртви дървета в различни фази на разлагане.**

Горите във фаза на старост (ГФС), със своята специфична структура и функционалност, са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Поради ограничените знания за тях все още не може да се определи колко от проучените видове са свързани единствено с тези гори, но определено може да се каже, че много видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Нещо повече, при сравняване на ГФС и по-млади гори са отчетени съществени разлики във видовия състав и обилието, което е показател за уникалността на тези екосистеми.

Необходимо е най-малко 5% от територията на горскостопанската единица да бъдат отделени като насаждения за осигуряване на гори във фаза на старост. Особено подходящи за тази цел са естествени насаждения с възраст над 100 години, които не са били обект на стопанска дейност. При отсъствие на достатъчно представителност на определени типове насаждения, както при пространствено разположение, когато се фрагментират естествени насаждения, в тази група гори могат да бъдат включени и горски култури. Препоръчително е горите във фаза на старост да бъдат относително равномерно разпределени на територията, като площта на един комплекс от стари гори да бъде не по-малко от 40 ха. По възможност трябва да се осигури и свързаността на тези комплекси с коридори, които също са съставени от ГФС.

За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост определените насаждения трябва да се оставят на естествената им динамика. В тях не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 50 % от ГФС/. Друго изключение от това правило са горските култури. В тях са необходими лесовъдски намеси, които да подпомогнат устойчивостта на тези насаждения и процеса на диференциация на структурата им.

Приблизително 160 до 230 години са нужни за да се формира гора със характеристики на гора във фаза на старост. Трансформацията от зрели гори към гори във фаза на старост е постепенна и продължителността ѝ зависи много от дървесния състав (видовете достигат за различно време пределна физиологична възраст), условията на месторастене (периодът е по- кратък на добри месторастения, отколкото на бедни) и първоначалната структура на насажденията (при хомогенна структура е по-бавно в сравнение с хетерогенната).

На територията на ТП „ДЛС Искър“ са определени гори във фаза на старост с обща площ от 199 ха (5.0% от ДГТ) в подотдели: 29 е, 29 м, 39 д, 40 ж, 35 г, 36 к, 38 м, 38 н, 57 д, 38 д, 38 ж, 38 з, 1 а, 1 б, 1 в, 2 а, 2 б, 2 в, 38 и, 39 х1, 5 а, 52 д, 42 д, 2 р, 32 е, 42 г, 51 е, 21 с, 39 о, 41 б.

Представителни образци

Като представителни образци на горските екосистеми (извън списъка с ГФС) са определени за подотдели:

21 б, 36 з, 38 к, 4 н, 4 п, 5 и, 6 л, 8 б, 8 г, 8 е, 9 з, 9 и, вкл. за възстановяване: 5 ж, 39 б, 39 к, 39 т, 50 а, 4 о, 2 д, 14 б, 14 р, 50 г, 51 а, 7 з, 51 к, 5 к, 33 б, 39 ж1.

Общата площ на отделените представителни образци на горски екосистеми (вкл. гори във фаза на старост) е 378.6 ха, което представлява 10.1% от залесената площ на стопанството.

Допълнително са определени и представителни образци на установените в ДЛС безлесни екосистеми (кодове по Натура 2000: 6430, 6510) с обща площ от 20.5 ха:

10-7, 10-8, 10-9, 11-7, 11-8, 11-9, 13-7, 13-8, 14-7, 14-8, 15-6, 16-6, 16-7, 16-9, 18-6, 19-7, 21-9, 22-6, 30-6, 30-7, 30-8, 31-6, 35-6, 35-8, 40-6, 40-9, 42-2, 42-6, 42-7, 42-8, 43-2, 43-6, 43-7, 43-8, 43-9, 47-6, 52-6, 60-7, 60-8, 60-9, 9-6, 9-7, 9-8, 9-9.

Така общата площ на всички представителни образци достига 399.1 ха или 10.0 % от площта на ГСЕ (3996.1 ха).

Съгласно Индикатор 6.5.5. от Националния FSC стандарт се изисква определяне на представителни образци на естествените екосистеми, покриващи минимум 10% от площта на ГСЕ. В тях не се допускат горскостопански дейности, освен дейности за възстановяване до състояние близко до естественото на деградирани екосистеми (напр. трансформация на иглолистни култури в естествени широколистни гори). В допълнение или като част от определените представителни образци се включват и определените по-горе ГФС.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В насажденията, отделени като гори във фаза на старост, **не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина**, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 50% от площта ГФС.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 3

Мониторингът на ВКС 3 включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието им, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на отделна програма за всеки вид гора.

1. Програмата за мониторинг трябва да бъде разработена със стандартни оперативни процедури, които да включват ясни индикатори, подходящи за целите на стопанисване. Тя може да се провежда веднъж или повече годишно, ако е необходимо сезонно отчитане, т.е. ако в горскостопанската единица настъпват значими събития само през определени месеци.

2. При теренната работа да се извършва наблюдение на показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честотата, размери и разположение на празните пространства, нивата на фрагментация, базовата територия, наличието на сукцесия и нейната посока и т.н. и/или интерпретация на дистанционно получени данни.

3. Трябва да се установят заплахите за видовете гори с ВКС 3 и доколко сериозни са те, и да се определят мерките, които трябва да се вземат за намаляването им.

4. За успешно прилагане на процедурите по мониторинг е необходимо обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да запознае всички с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

5. При извършване на мониторинга може да се окаже, че плановете за управление не отразяват реалното състояние на горите, заплахите и тенденциите. В такъв случай трябва да се потърси съвет от специалисти, които да определят дали има пропуски в плановете и дали досегашния модел на стопанисване е критичен за опазването на вида екосистема. При установяване необходимост от промяна към по-строг режим на стопанисване, териториите с наличие на ВКС 3 могат да бъдат включени в План за действие за опазване на биоразнообразието в рамките на по-голям ландшафтен обект или могат да бъдат включени в защитени територии.

ВКС 4. ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ. ОСНОВНИ ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО (НЕЗАМЕНИМО) ЗНАЧЕНИЕ В ОПРЕДЕЛЕНИ СИТУАЦИИ ВКЛ., ОПАЗВАНЕ НА ВОДОСБОРИ И КОНТРОЛ НА ЕРОЗИЯТА НА УЯЗВИМИ ПОЧВИ И СКЛОНОВЕ.

Тази ВКС се отнася до важните екологични функции на стопанисваната гора. Определени са следните компоненти:

- Гори представляващи единствени източници на питейна вода
- Гори от решаващо значение за водосбора
- Гори с решаващо противоерозионно значение
- Гори с пожарозащитни функции
- Гори с решаващо значение за земеделието и рибарството

На територията на ТП ДЛС "Искър" са представени типове гори от определението за ВКС 4. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от лесоустройствения проект и проведени интервюта с горските служители и местните заинтересовани страни. Основните заплахи за горите с ВКС 4 са влошаване състоянието на горите (вкл. структура, склопеност, пълнота, състав и т.н.) поради опожаряване и незаконни или неправилно извеждани планирани сечи, създаване на условия за ерозия при дърводобивните дейности, както и замърсяване с горивосмазочни материали. За всяка една от идентифицираните ВКС-та за територията на ТП ДЛС "Искър" са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА

В България за ГВКС се считат всички ГТ попадащи в рамките на санитарно-охранителните зони 1 и 2 на източници за питейно-битово водоснабдяване, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г. За ВКС се считат също и ГТ попадащи в близост до източници за питейно - битово водоснабдяване, но без определени официални СОЗ, когато те са територии, включващи реката и крайбрежните заливаеми ивици на разстояние от 3500 м над водовземането и 50 м под него с широчина не по-малка от 1500 м от двете страни на реката.

На територията на ТП ДЛС "Искър" няма населени места.

ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, които представляват:

1. ГТ попадащи във водосборите на поройни водни течения, чиято лесистост надхвърля 40%;
2. Съобщества на клек (*Pinus mugo*);
3. ГТ представляващи горна граница на гората (ГГГ), определени по реда на ЗГ или попадащи в 200 метровата ивица под ГГГ;
4. Крайречни естествени гори от *Q. pedunculiflora*, *Q. robur*, *Fr. oxycarpa*, *Ulmus minor*, *U. laevis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Platanus orientalis*, попадащи в заливаемата тераса на речното течение;
5. Горите между дигата и десния бряг на р. Дунав, горите на островите и 200 метровата ивица от високия бряг на реката;
6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг) и други реки;
7. ГТ попадащи в санитарно-охранителна зона 3 на язовирите чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г.

За територията на ТП ДЛС "Искър" са определени гори, отговарящи на определението за тази консервационна стойност по и т. 6 и 7

6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг) и други реки;

4.2.6 (по ГСП): 1 1, 1 а, 1 б, 1 в, 1 д, 1 з, 2 5, 2 а, 2 г, 2 н, 2 о.

7. ГТ попадащи в санитарно-охранителна зона 3 на язовир Искър чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г.

2479,4 ха от територията на ТП ДЛС "Искър" са гори с водоохранни функции, попадащи в СОЗ на яз. "Искър"

4.2.7 (по ГСП): 1 а, 1 з, 5 а, 5 ж, 5 з, 5 и, 5 к, 6 к, 6 л, 7 з, 7 а, 7 ж, 7 з, 7 и, 12 а, 12 б, 12 в, 15 1, 15 4, 15 5, 15 а, 15 б, 15 в, 15 г, 15 д, 15 е, 15 ж, 15 к, 15 л, 21 т, 21 х, 21 ч, 21 ш, 24 2, 24 н, 25 б, 25 в, 25 д, 25 ж, 26 а, 26 б, 26 в, 26 г, 26 д, 26 е, 26 ж, 26 к, 26 л, 34 1, 34 10, 34 11, 34 12, 34 ж, 35 а, 35 б, 35 п, 35 с, 35 у.

ЗАПЛАХИ

Влошаване на водорегулиращите функции на горите при неправилно планирани сечи и намаляване на горското покритие.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.2

1. В насажденията, формиращи 100 метровата ивица около река Марица, могат да се посочат следните общи препоръки за лесовъдска намеса:

- ✓ За намаляване повърхностния воден отток да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските териториите с гора;
- ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия за увеличаване лесистостта на водосбора;
- ✓ В насаждения с влошени структурни параметри и устойчивост да се планират и прилагат възстановителни мероприятия;
- ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5;
- ✓ Забрана за прилагане на голи сечи в горите с изключение на културите за интензивно производство на дървесина;

2. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

3. Поради опасността от ерозия, трябва да се използват технологични схеми и техника, осигуряващи минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина.

4. След прекратяване на стопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища);

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията, предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.2

В мониторинга на ВКС 4.2. се включват параметри като здравословно състояние на гората, наличие и интензивност на ерозионните процеси, промени в структурата и състава на насажденията, количество и структура на мъртвата дървесина. Като допълнение се организира мониторинг на параметри, характеризиращи водорегулационните функции на гората, като динамика на лесистостта, ерозионните процеси, степен на повреди по крайречната растителност и др.

За определяне на отклонения в функционалността на тези гори може да се използва мониторинг на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, представляващи:

1. ГТ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ха и пълнота над 0,6;
2. Гори, създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси,
3. Гори, предпазващи населени места или комуникации, разположени на пътя на паднали до момента лавини по данни от Планинската спасителна служба, гори в снегосборна област с наклон между 20°–50°, както и такива разположени под обезлесена снегосборна област с дължина над 200 м. и наклон над 20°;

От ГТ, включени на територията на ТП ДЛС "Искър" за тази консервационна стойност се покриват определенията по т.1.

1. ГТ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ха и пълнота над 0,6;

Насаждения с наклон над 30°(по ГСП):1 а, 1 б, 1 з, 2 2, 2 а, 7 3, 33 и.

ЗАПЛАХИ

Влошаване на противоерозионните функции на горите при неправилно планирани сечи и при неправилно проектирани и поддържани горски пътища.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3

1. Стопанисването на гори, представляващи ВКС 4.3. трябва да е насочено към ограничаване опасността от развитие на ерозионни процеси.
2. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с ВКС 4.3. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

В горите с решаващо противоерозионно значение:

- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии с гора, като пълнотата на насажденията не се намалява под 0.5;
- ✓ Да се извеждат навреме отгледните мероприятия, особено в горските култури, за да се осигурят жизнеността и устойчивостта на насажденията;
- ✓ Когато пред насаждение от списъка на ГВКС 4.3 са поставени допълнително една или повече цели (напр. курортни гори), лесовъдските мероприятия трябва да постигнат баланс между тях, но като приоритет остава осигуряване на противоерозионната функция;
- ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ При много стръмни терени (31-45°) не се водят голи сечи и краткосрочно постепенни сечи;
- ✓ При каменливи и урвести терени (над 45°) да не се провеждат стопански мероприятия;
- ✓ При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка;
- ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;

В горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи:

- ✓ Не се допуска извеждането на сечи;
- ✓ Провеждат се мероприятия за подпомагане на допълнително настаняване на растителност;
- ✓ Предвиждат се мероприятия за заздравяване устойчивостта в основата на склона при водни течения (включва изграждането на технически съоръжения за формиране на профил на равновесие).

3. Да се определят и картират пътищата и временни складове, които имат нужда от рехабилитация. След провеждането на дърводобива задължително се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

4. Да се разработят планове или правила за рехабилитация на нарушени или други територии, заплашени от ерозия и/или, в които мониторингът показва повишени нива на ерозия.

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.3

1. Препоръчително е да се осъществят контакти и консултации със специалисти от РИОСВ.

2. За горите с решаващо противоерозионно значение да се извършва два вида мониторинг – краткосрочен и дългосрочен:

- ✓ краткосрочен – наличие на прояви на съвременна ерозия (засегната площ). Наблюдение – всяка година;
- ✓ дългосрочен – правят се измервания на мощността на почвения профил и мъртвата горска постилка (МГП). Наблюдение – през 10 г.

3. За горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи се отчита динамиката на следните параметри:

- ✓ При формиран сипей се отчита обема на отложените материали;
- ✓ Площна динамика на свлачището;
- ✓ Площна (обемна) динамика на зоната на разрушаване;

Наблюденията се извършват всяка година.

ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ

За ГВКС се приемат всички широколистни гори разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи ширина на насаждението минимум 100 м. И максимум 250 м. И състав включващ всички широколистни видове без бреза, акация и топови култивари.

На територията на ТП ДЛС "Искър" като гори, представляващи бариера за разпространение на пожари са определени: 14 у, 16 и, 17 н, 17 у, 17 ч, 18 б, 18 д, 18 з, 18 л, 18 у, 19 б, 19 е, 19 и, 23 а, 24 б, 30 п, 35 л, 39 е1.

ЗАПЛАХИ

Фрагментация и подмяна на широколистните пожароустойчиви насаждения с иглолистни гори.
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.4

1. Да не се допуска фрагментация на тези гори. Насажденията с отворен склоп или гори в които е воден дърводобив с висока интензивност са по-предразположени към пожари, тъй като създават предпоставки за увеличаване на тревното и храстовото покритие.

2. В наличните ивици широколистни гори да се запази и поддържа широколистния състав на гората. При стопанисването им да не се допуска понижаване на пълнотата под 0.7 върху цялата площ на ГВКС 4.4. При възобновителните сечи да се използват лесовъдски системи, които подпомагат създаването на групова структура.

3. При липса на подобни ивици да се планира създаването на буферни зони от пожароустойчиви дървесни видове с подходящи схеми на залесяване.

4. Да се разработят планове за борба с пожарите, които включват стандартни оперативни процедури за борба с пожарите и обучение на персонала, съгласно горското законодателство в страната.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.4

При тази ВКС се извършва мониторинг за честотата и площното разпространение на запалванията и пожарите в горскостопанската единица.

ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ

Всички гори с критично въздействие върху горските функции, от които зависят земеделието, състоянието на рибните запаси, защитата на инженерни съоръжения са ГВКС, когато представляват:

1. Ивично разположени гори, в съседство с обработваеми земи, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, когато широчината на горската ивица не е по-голяма от 100 м;
2. Крайречни гори доминирани от различни представители на род *Salix* по брега на река Дунав и нейните острови, заливани при високи водни стоежи на реката, както и по бреговете на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг).
3. Гори създадени за защита на инженерни съоръжения.

За територията на ТП ДЛС "Искър" не са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5.

ВКС 5. ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО. МЕСТА И РЕСУРСИ ОТ ФУНДАМЕНТАЛНО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗАДОВОЛЯВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ И КОРЕННОТО НАСЕЛЕНИЕ (ВКЛ. ПОМИНЪК, ЗДРАВЕ, ХРАНА, ВОДА), ИДЕНТИФИЦИРАНИ С ТЯХНО УЧАСТИЕ).

Тази ВКС се различава от биологичните и екологични стойности по участието на местните общности в ползването и управлението на гората. При определянето е оценена потенциалната зависимост на местното население от ресурсите, които им дава гората.

Една гора може да има статут на гора с ВКС, ако местните хора получават от нея жизненоважни горива, храни, фураж, лекарства, или материали за строителството, без да имат леснодостъпни алтернативи за тяхното набавяне. В такива случаи високата консервационна стойност изрично се определя като една или повече от тези основни потребности. Ако хората от някоя общност получават приходите си единствено от дадена гора и нямат алтернативен източник на доходи, то тази гора има ВКС.

Съгласно националното ръководство за определяне на ГВКС, в България следните ресурси могат да характеризират ВКС 5, според нивото на зависимост на местното население от тях, наличието на лесно достъпни заместители и взаимодействието с други ВКС:

- Дърва за огрев и битови нужди
- Паша и фураж – сено и листна маса
- Недървесни продукти – гъби, лечебни растения, горски плодове, охлюви, продукти от лов и други (недървесни горски продукти, с които може да се търгува, включително уловени животни, смоли, плодове, и т.н.)
- Водоснабдяване (вода за пиене и за всекидневни нужди – виж ВКС 4.1)

1. Ползване на дървесина

Продажба на дърва за огрев

Промислен дърводобив:

2013 г.-9935 куб. м.

2014 г.-11055 куб.м.

5015 г.-11715 куб.м.

2. Пашуване

На територията на стопанството не е разрешена паша.

3. Ползване на билки, гъби и други странични ползвания

Не са издавани разрешителни за странични ползвания.

4. Ловностопанска дейност

Основните видове дивеч са елен лопатар, благороден елен, дивасвиня, сърна, муфлон.

На територията на стопанството не ловуват ловни дружинки.

Социалните функции на горите на територията на ДЛС "Искър" са от значение за местното население съгласно определението за ВКС 5, но съгласно изискванията за тази категория, и от получените мнения и данни на местните власти и заинтересовани страни, може да се направи извода, че няма критична зависимост и безалтернативност на местното население по отношение на който и да е от елементите на ВКС 5 на територията ДЛС "Искър".

ЗАПЛАХИ

Намаляване на социалната значимост на горите чрез непремерена и неекологосъобразна експлоатация на горските ресурси и ограничаване достъпа и възможностите на местните общности за ползването им.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ С ВКС 5

Общи препоръки за управлението на горите в ДЛС с цел съхраняване на социалната им значимост:

- Изготвя се оценка на социалното въздействие на управлението на горите при което са идентифицирани засегнатите групи, проведени са консултации с техни представители, идентифицирани са основните въздействия на горскостопанските дейности върху тези групи и са разработени и консултирани мерки за намаляване на идентифицираните негативни въздействия. Предписаните мерки се вземат предвид при горскостопанското планиране и вземането на управленски решения.
- Ръководството на ДЛС осъществява ежегодни срещи с представителите на засегнатите групи. Жителите на местните общности трябва да имат възможност да обсъждат всички притеснения, свързани с горскостопанските дейности в социален и екологичен аспект, с директора на ДЛС през приемните му дни.
- Поради високата степен на зависимост на местното население от дърва за огрев и битови нужди, този елемент и в бъдеще ще бъде ключов по отношение определяне на отношението на местните хора и общински администрации към управлението на горите в стопанството. Ръководството на горското стопанство трябва да предвижда необходимите количества дърва за добив, без обаче да бъде превишано предвиденото в горскостопанския план годишно ползване;
- Да се ползват възможностите за допълнителни приходи от събиране на такси по съответните тарифи за ползване на недървесни горски продукти и извършване на туристически дейности в земите от горските територии;
- Да не се извършват голи сечи и подмяна на естествената горска растителност;
- Да не се извършват залесявания с не-типични и не-местни видове;
- Да не се превишават по обем и интензивност ползванията определени в горскостопанския план.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ С ВКС 5

Общи препоръки за мониторинг на управлението на горите с цел съхраняване на социалната им значимост:

- Периодично да се извършва консултация с местната власт и населението за проверка социалната значимост на ресурсите на територията на стопанството съгласно определението за ВКС 5;
- Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в горскостопанския план, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на ресурсите, свързани с ВКС 5.

ВКС 6. КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ. МЕСТА, РЕСУРСИ, МЕСТООБИТАНИЯ И ЛАНДШАФТИ ОТ ГЛОБАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО КУЛТУРНО, АРХЕОЛОГИЧНО ИЛИ ИСТОРИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ, И/ИЛИ ОТ КРИТИЧНО (НЕЗАМЕНИМО) ЗНАЧЕНИЕ ЗА ТРАДИЦИОННАТА КУЛТУРА НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ И КОРЕННОТО НАСЕЛЕНИЕ, ИДЕНТИФИЦИРАНИ С ТЯХНО УЧАСТИЕ, ВКЛ. КУЛТУРНО, ЕКОЛОГИЧНО, ИКОНОМИЧЕСКО ИЛИ РЕЛИГИОЗНО/ДУХОВНО ЗНАЧЕНИЕ.

Една гора може да се обяви за ГВКС, ако притежава или осигурява стойности, без които местната общност би претърпяла драстична промяна в културата, или за които общността няма алтернатива. Съгласно нормативната уредба в страната около 40 000 обекта на културно-историческото наследство в България имат статут на паметник на културата. Част от тях попадат в гори или са тясно свързани с горски територии.

Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

1. Горски територии в 500 м ивица около религиозните обекти от *Приложение 7*;
2. Горски територии в 100 м ивица около манастири и други религиозни обекти извън *Приложение 7* (църкви, параклиси, оброчища, аязма, текета и др.), древни светилища, окултни средища, археологически паметници и разкопки и др. места важни за съхраняване на духовността, традициите, историческата и културната памет, определени при консултациите с местните хора;
3. Горски територии в 100 м ивица около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, важни за съхраняване на културното наследство и националните традиции, определени при консултациите с местните хора;
4. Горски територии в границите на обекти на недвижимото културно наследство (паметниците на културата) или в техните охранителни зони;
5. Горски територии непосредствено разположени (в 30 м. ивица/ по 15 м от всяка страна на пътеката) по протежение на официално маркирани туристически маршрути и немаркирани, но често използвани туристически пътеки.
6. Горски територии в 50 м. ивица около туристически обекти, както и горски територии с изключителна естетическа и рекреационна стойност (вкл. единични дървета или малки групи дървета – напр. вековни или забележителни дървета), чешми, беседки, образователни маршрути, и др. важни за туризма и образованието места, определени при консултациите с местните хора и активни в района туристически групи, сдружения и компании.

На територията на ТП ДЛС "Искър" са определени подотдели отговарящи на т. 2 и т. 3 от определението за ВКС 6. Основните заплахи пред горите с ВКС 6 са извършването на дърводобивни дейности, който водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6 (напр. голи сечи, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност, неправилно планирани или направени технологични просеки и извозни пътища).

2. Горски територии в 100 м ивица около манастири и други религиозни обекти извън *Приложение 7* (църкви, параклиси, оброчища, аязма, текета и др.), древни светилища, окултни средища, археологически паметници и разкопки и др. места важни за съхраняване на духовността, традициите, историческата и културната памет, определени при консултациите с местните хора;

Пасарелски манастир "Св.Св. Петър и Павел" се намира на 7 км. югоизточно от село Долни Пасарели в близост до подотдели 2 „а“, „б“ и „1“. Разположен е на малка тераса над вливането на потока от Беларски дол с река Искър, в южното подножие на връх Голяма Равуля (с крепост Равулско кале). Мястото е едно от християнските места на вярата, местата свързани със Свети първовърховен апостол Петър и местата свързани със Свети първовърховен апостол Павел. Пасарелски манастир "Св.Св. Петър и Павел" е обявен е за паметник на архитектурата и изобразителното изкуство от национално значение. При Пасарелски манастир "Св.Св. Петър и Павел"

има изградени масички, пейки и заслон, както и места за палене на огън. В околностите на манастира растат много черен бърз, люляк, както и всякакви билки. Мястото е достъпно през всички сезони.

3. Горски територии в 100 м ивица около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, важни за съхраняване на културното наследство и националните традиции, определени при консултациите с местните хора;

Всяка година в последната събота на м. август в местността Света Богородица /Шишмановски манастир, подотдел 36"1" с площ 1,4 ха/ се провежда събор на наследниците на жителите на бившето с.Шишманово, което е залято при изграждането на яз. Искър.

Всяка година на 20 юли Илинден в подотдел 25 "а" се провежда събор на наследниците на жителите на бившето с. Горни Пасарел, което е залято при изграждането на яз. Искър.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 6

Да не се планират и провеждат мероприятия, които водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6 (напр. голи сечи, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност). Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета). През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

Веднъж на 2 години да се извършва консултация с местната власт, населението, културните и туристически организации за проверка дали определените ГВКС запазват значимостта си съгласно определението за ВКС 6, както и за поява и описване на нови ГВКС на територията на стопанството.

Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ГСП, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.